

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ „ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА”**

Кафедра соціальної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітнього компонента «Соціальна робота з особами, що потрапили у СЖО»

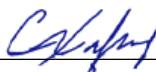
галузь знань: 23 Соціальна робота

спеціальність (спеціальності): 231 Соціальна робота

освітня програма (освітні програми): Соціальна робота. Соціальна педагогіка.
Практична психологія

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 25 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (підпис)

1. Назва освітнього компонента.

Соціальна робота з особами, що потрапили у СЖО

2. Тип освітнього компонента.

Обов'язковий

3. Рік (роки) навчання.

2 рік

4. Семестр / семестри.

4 семестр

5. Кількість кредитів ECTS.

6 кредитів

6. Відомості про викладача (викладачів).

Литвинова Наталія Анатоліївна – доцент кафедри соціальної педагогіки, кандидат педагогічних наук, e-mail: litvinovan76@gmail.com

7. Очікувані результати навчання.

Вивчення курсу сприяє:

Формуванню інтегральної компетентності: здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки і практичної психології або у процесі навчання, що передбачає застосування певних соціальних, соціально-педагогічних та психологічних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Курс сприяє формуванню

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальних (фахових) компетентностей:

СК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних, соціально-педагогічних, психологічних процесів, використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій відповідно до визначених завдань, потреб цільової аудиторії, актуального стану середовища.

СК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних і соціально-педагогічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади, розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків, виявлення актуального стану психологічної безпеки, наявних ризиків та їх уникнення.

СК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування й оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК 9. Здатність оцінювати соціальні, соціально-педагогічні і психологічні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

СК 12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту, організувати та надавати індивідуальну і групову психологічну допомогу.

СК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад, встановлювати і підтримувати професійні відносини, співпрацювати з профільними фахівцями, професійними організаціями, іншими зацікавленими сторонами щодо виконання професійної діяльності.

СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері, здійснювати соціально-виховну та анімаційну діяльність з різними категоріями клієнтів, дітьми та молоддю з особливими потребами.

СК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах

Вивчення освітнього компонента повинно забезпечити досягнення здобувачами таких *програмних результатів навчання:*

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної, соціально-педагогічної, психологічної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення профілактичних та просвітницьких заходів, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо відповідно до вимог замовника, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН 7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.

ПРН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах, самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) та технології соціальної, соціально-педагогічної, психологічної допомоги.

ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи, розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних, соціально-педагогічних та психічних явищ в контексті виконання професійних завдань.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів професійної діяльності, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин; складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням

специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

ПРН 22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей; використовувати методи соціально-виховної та анімаційної діяльності у роботі з різними категоріями клієнтів, дітьми та молоддю з особливими потребами.

ПРН 24. Визначати зону професійної відповідальності та взаємодіяти з різними фахівцями, органами, установами, організаціями щодо виконання завдань професійної діяльності.

Soft skills: вміння вирішувати складні проблеми; контекстне мислення; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння прогнозувати; гнучкість, швидка адаптація до змін, оцінка та прийняття рішень та ін.

8. Передумови (актуальні знання, необхідні для опанування освітнього компонента).

«Історія, теорія і практика соціальної роботи», «Соціальна педагогіка», «Соціальна психологія», «Соціальне партнерство і посередництво в соціальній роботі».

9. Зміст освітнього компонента.

№	Змістовні модулі та їхня структура	денна форма навчання					заочна форма навчання				
		загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота	загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1											
ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ОСОБАМИ, ЩО ПОТРАПИЛИ У СЖО											
1.1.	Вступ. Теоретичні основи та сутність понять соціальної роботи з особами, що потрапили у СЖО	10	2	2		6	10	2			8
1.2.	Сімейно-орієнтована соціальна робота	10	2	2		6	10	2			8
1.3.	Використання ресурсів громади у соціальній роботі з особами, що потрапили у СЖО	12	4	2		6	10		2		8
1.4.	Ведення випадку як базовий спосіб організації надання індивідуальних соціальних послуг сім'ям, що потрапили у СЖО	10	2	2		6	10	2			8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2											
ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ОСОБАМИ, ЩО ПОТРАПИЛИ У СЖО											
2.1.	Соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб	10	2	2		6	10		2		8
2.2.	Соціальна допомога особам, які пережили травму чи втрату	10	2	2		6	10	2			8
2.3.	Соціальна робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування	10	2	2		6	10		2		8

2.4.	Соціальна інтеграція випускників інтернатних закладів	10	2	2		6	10	2			8
2.5.	Соціальна робота з сім'ями, в яких є особи з інвалідністю	10	2	2		6	10	2			8
2.6.	Попередження насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми	10	2	2		6	9				9
2.7.	Соціальна робота із сім'ями, в яких є особи, залежні від психоактивних речовин (ПАР)	10	2	2		6	10		2		8
2.8.	Соціально-психологічна підтримка осіб, яких торкнулась проблема ВІЛ/СНІДу	10	2	2		6	9				9
2.9.	Соціальна робота з особами, які перебувають у конфлікті із законом, та їх сім'ями	10	2	2		6	10		2		8
2.10.	Соціальна робота з людьми похилого віку	10	2	2		6	9				9
2.11.	Соціальна робота з особами без постійного місця проживання	10	2	2		6	9				9
2.12.	Соціальна підтримка безробітних та малозабезпечених осіб	10	2	2		6	10		2		8
2.13.	Соціально-психологічна підтримка осіб, постраждалих у наслідок торгівлі людьми	10	2	2		6	9				9
2.14.	Соціальна робота у системі охорони здоров'я.	8		2		6	9				9
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН		180	36	36		108	180	12	12		156

10. Список рекомендованої навчальної літератури.

Основна навчальна література

1. Внутрішньо переміщені особи: особливості реалізації прав та доступу до адміністративних послуг : метод. посіб. для проведення тренінгів / авт. кол.: Т.А. Крушельницька, О. Ю. Матвєєва та ін. ; за ред. Т. А. Крушельницької, О. Ю. Матвєєвої. Київ, 2019. 240 с.

2. Дяченко А. В. Механізми інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Україні: дис. ...канд. наук з державного управління : 25.00.02. Київ, 2020. 252 с.

3. Любецька М. М. Актуальні питання здійснення соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 16. С. 133–135.

4. Литвинова Н. А. Нормативно-правові основи соціально-педагогічної роботи з внутрішньо переміщеними особами в Україні. *Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, перспективи реінтеграції* : зб. наук. праць. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. С. 284–290.

5. Мальцева О. І. Наукові підходи до визначення вразливості та виокремлення вразливих груп населення. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка (педагогічні науки)*. 2021. № 1 (339). Ч. II. С. 62 – 71.

6. Слезанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за наук.ред.-д-ра пед. наук, проф. В. А. Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с.

7. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. I. Сучасні орієнтири та ключові технології / З.П. Кияниця, Ж.В. Петрочко. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.

8. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 2 (Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми) / А.В. Аносова, О.В. Безпалько, Т.П. Цюман та ін. / За заг. ред.: Т.В. Журавель, З.П. Кияниці. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с.
9. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики: колективна монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки / за редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк: ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021, 342 с.
10. Трубавіна І. М., Куратченко І. Є. Методичні рекомендації «Сприяння соціальній роботі в умовах гуманітарної кризи». Харків-Бердянськ: ТОВ «Планета-Прінт», 2017. 28 с.
11. Coulshed, V., & Orme, J. (2018). *Social work practice*. Bloomsbury Publishing.
12. Pesotska Y. Social rehabilitation and social adaptation internally displaced persons. *Social Work and Education*. 2022. №1(9). P. 89–99. doi: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.1.7>
13. Webb, N. B. (2018). *Social work practice with children*. Guilford Publications.

Додаткова навчальна література

1. Волошин І. Реалізація малозабезпеченими права на соціальне обслуговування. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 103–108.
2. Григоренко І.О., Савельєва Н. М. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами в сучасних умовах: навч. посіб. для студ. і магістр. спец-тей «Соц. робота» і «Соц. педагогіка». Полтава : ПНПУ, 2017. 100 с.
3. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України. Редакція від 31.12.2020 №2342-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text>
4. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 01.01.2020 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
5. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.
6. Про охорону дитинства : Закон України від 31.12.2020 № № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
7. Ленчук О. М. Специфіка соціальної роботи з людьми похилого віку . *Подільський науковий вісник*. 2017. С. 65–70.
8. Лютий В. П. Петрович В. С. Профілактика ВІЛ та соціально-небезпечних явищ серед дорослих: досвід «Програми 15». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. № 2(386). Серія: Педагогічні науки. 2019. С. 91–103.
9. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи : навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/a/430805.pdf>
10. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/c/430829.pdf>
11. Трубавіна І. М. Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні як основа ведення випадку в соціальній роботі з ними. *Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, перспективи реінтеграції* : зб. наук. пр. / Держ. закл. «Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка»; за заг. ред. В. С. Курило, С. В. Савченко, О. Л. Караман. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2017. С. 320–342.
12. Nieto Masot, Ana, Alonso, Gema Cardenas 25 Years of the Leader Initiative as European Rural Development Policy: The Case of Extremadura (SW Spain). *European Countryside The Journal of Mendel University in Brno*. (Jun 2017). Volume 9, Issue 2. P. 302–316.
13. Gorman, M. Development and the rights of older people. In *The ageing and development report*. Routledge. 2017. pp. 3-21.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Національна академія педагогічних наук України URL: <https://naps.gov.ua/ua/>
3. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
5. Міністерство освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua>
6. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
7. Бібліотека Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://libr.luguniv.edu.ua/>
8. Цифровий репозиторій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/>

11. Технології викладання та атестації.

Діяльність здобувача освіти:

- опанування теоретичного матеріалу;
- виступ з повідомленням на практичному занятті;
- презентація доповіді на практичному занятті;
- участь у дискусії на практичному занятті;
- самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз, створення структурно-логічних схем;
- виконання завдань для самостійної роботи.

Поточний контроль:

Поточний контроль здійснюється за допомогою тестування, усного опитування; письмового контролю, модульна контрольна робота.

Форма семестрового контролю:

екзамен.

12. Критерії оцінювання (у %).

Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв:

- письмова модульна контрольна робота – 20%;
- результати роботи на практичних заняттях – 54%;
- самостійна робота – 26%.

13. Мова викладання.

Українська.